

Criminalisering van sociale actie: een verborgen agenda?

Gaby Jaenen, Adj. Provinciaal Secret. AC-ABVV Limburg

Wordt de sociale actie gecriminaliseerd?

Ja. Al van de jaren 80 kennen we het fenomeen van de inmenging van rechtbanken in collectieve conflicten. Er is het niet-tegensprekelijk karakter van de procedure en het opleggen van de dwangsommen.

Je kan dit bestempelen als een beperking van de syndicale vrijheden. Het is echter eveneens een bewijs van het criminaliseren van de syndicale actie. De stakers doen iets wat "wettelijk" niet mag en waarvoor ze dwangsommen kunnen krijgen.

We kunnen talrijke voorbeelden geven van syndicalisten die voor de rechtbank vervolgd werden voor verschillende inbreuken (beschadigingen, slagen en verwondingen, bedreigingen). Meestal wordt er heel hard geroepen op het ogenblik dat de feiten zich voordoen en hoort men nog weinig over de uiteindelijke uitspraak van de rechtbanken. Meestal loopt de procedure uit op een vrijspraak of een lichte boete.

In Limburg werden militanten in 2001 vervolgd omwille van art. 406. Tijdens de stakingsacties in de bouwsector begin 2001 werden toen o.m. verschillende filterblokkades georganiseerd.

Bij een van die blokkades deed zich een dodelijk ongeval voor: een chauffeur maakte met hoge snelheid gebruik van de pechstrook (een heel stuk van de blokkade verwijderd) en botste tegen een politiewagen die daar stond om de wegbestuurders te waarschuwen voor de verkeershinder. De bestuurder was op slag dood en 2 politieagenten raakten gewond.

In de pers schreef men dat er een vervolging zou worden ingesteld. Die vervolging werd echter niet ingesteld op basis van het feitelijke ongeval, maar op basis van artikel 406 van het Strafwetboek:

"Met opsluiting wordt gestraft hij die kwaadwillig het verkeer op de spoorweg, de weg, de binnenwateren of op zee belemmert door enige handeling die een aanslag uitmaakt op de verkeerswegen, de kunstwerken of het materieel, of door enige andere handeling die het verkeer met of het gebruik van vervoermiddelen gevaarlijk kan maken of die ongevallen kan veroorzaken bij het gebruik van of het verkeer met die vervoermiddelen(..).

In 2004 werd deze zaak in beroep door ons gewonnen. Maar het heeft een enorm psychologisch effect gehad en zowel militanten als secretarissen zijn heel behoedzaam geworden rond filter- of wegblokkades.

Wellicht omdat de rechtspraak langzaam gaat en omdat er rechtspraak is die vakbondsmilitanten vrijpleit is men onze acties verder gaan criminaliseren.

Men wil van ons een beeld schetsen dat wij aanzetten tot geweld en tot wat men omschrijft als “discriminatie in de toegang tot economische activiteiten.” Simpel gezegd: de vakbonden verhinderen werkwilligen om te werken. Personen die wensen te werken wordt het “recht op arbeid” onmogelijk gemaakt.

Het begrip “recht op arbeid” krijgt hiermee een heel andere wending dan oorspronkelijk was bedoeld.

In 2012 vergeleek de directeur van het Itinera Institute, Marc De Vos, in een interview, de filterblokkades van vakbondsleden aan de toegangswegen tot Brussel... met de misdaad van Nordine Amrani op de Place Saint-Lambert in Luik: “Als je veel aandacht wil trekken, doe dan als die wilde schutter in Luik... Het gaat om een misdadig patroon en waar is de grens? Na de blokkades, de chantage, waar gaat dat eindigen?”

Het is dus al een hele tijd “bon ton” om de acties van de vakbonden te criminaliseren. De neo-liberale strekkingen in Europa en in België zien de vakbonden als de laatste hinderpaal. Wij staan de verwezenlijking van hun plannen in de weg.

Dat de huidige regering sociale actie en een kritisch, actief middenveld geen warm hart toedraagt, is jullie allen wel bekend. De huidige bestuurders (met de NVA voorop) vinden dat zij gelegitimeerd zijn door de verkiezingen. Zij zijn legitiem verkozen en hebben dus het recht gekregen om tot de volgende verkiezingen te beslissen over wat gebeurt en niet gebeurt.

Sociale organisaties moeten bijgevolg geen acties voeren. Het middenveld is van geen belang. Alles moet sneuvelen voor “het primaat van de politiek.” Vakbonden mogen dan ook geen “politieke” acties voeren. Politieke acties zijn ondemocratisch want men contesteert de mensen die verkozen zijn.

Inspraak van de sociale gesprekspartners (vakbonden en werkgeversorganisaties) in het beleid, past niet in het kraam van deze regering. Verplichte adviesaanvragen worden pro forma bezorgd en zelfs unanieme adviezen worden niet nagevolgd.

Een van de vele voorbeelden is het advies van de Nationale Arbeidsraad in verband met de re-integratie van zieke werknemers. In dit advies werd expliciet verzocht om geen sancties te voorzien. Toch heeft deze regering er niet beter op gevonden dan zieke werknemers financieel te straffen indien ze niet voldoende zouden meewerken aan hun terugkeer naar de werkplek.

Het is natuurlijk eenvoudiger om het geld bij de zwaksten in de samenleving te halen, dan de grote vermogens aan te spreken.

Deze regering kiest duidelijk niet voor de sociale pacificatie maar voor een conflictmodel

We stellen wel vast dat, sinds het aantreden van deze regering, de eenzijdige verzoekschriften met deurwaardersbezoeken zijn afgenomen. Het gebeurt nog wel, maar men heeft deze strategie grotendeels verlaten.

Wat is de verborgen agenda?

Hoe meer men de vakbonden en andere sociale organisatie kan criminaliseren hoe minder de mensen geneigd zullen zijn om zich aan deze organisaties te binden. Daarvoor moet men de publieke opinie bewerken en stellen dat wat de vakbonden (en andere actievoerders) doen, niet aanvaardbaar of gepermitteerd is. Op die manier kan men dan al de bezuinigingen en andere onpopulaire maatregelen veel gemakkelijker doorvoeren.

Bepaalde feiten kunnen overkomen als een beetje 'ongelukkig', of van 'beperkt ongemak'. Maar als je de som maakt van al die 'beperkte' maatregelen merk je dat men de sociale actie (waar de vakbondsacties deel van uitmaken) aan het criminaliseren is.

De vakbonden worden geframed

Frame 1: De vakbonden en hun acties krijgen etiketten opgeplakt die ze linken aan terreur. De vakbonden zijn verantwoordelijk voor de (bijna-)dood van mensen.

Zo betreft De Wever in 2014 dat een vakbondsactie een "politieke staking" is geworden. **"De socialistische vakbond hitst mensen op,"** vindt hij. "Men vertelt dingen aan de havenarbeiders die niet kloppen. Dat ik tegen de Wet-Major zou zijn, is manifest onjuist. Ik heb vragen bij de toepassing van die wet, maar ik ben er niet tegen. Dat ben ik ook nooit geweest. **Zo creëert men een klimaat waarin echt ongelukken kunnen gebeuren. Men neemt zeer zware verantwoordelijkheden."**

Tijdens vakbondsbetogingen merken we meer en meer op dat undercover politieagenten zich mengen tussen de betogers. Politieagenten dossen zich uit als vakbondsmilitanten. Er zijn beelden verschenen van dergelijke, als vakbondsmilitanten uitgedoste politieagenten die een betogers arresteren.

Wat natuurlijk de vraag oproept in hoeverre er soms ook provocateurs aan het werk zijn?

Tijdens de nationale vakbondsmanifestatie van 24 mei vorig jaar was er een handvol herrieschoppers die de aandacht van de pers opzocht. De massaal aanwezige politiediensten traden echter niet op. En dit zelfs op het ogenblik men schijnbaar hoofdcommissaris Vandersmissen aanviel. Even later vond die hoofdcommissaris er niets beters op dan solostim te spelen en op z'n eentje andere betogers te chargeren en pepperspray in het gezicht te spuiten. In het tumult dat volgde, werd hij geraakt door een steen (in contrast met de andere aanwezige politieagenten, droeg hij geen helm). Dit werd natuurlijk breed uitgesmeerd in de media en de volledige nationale vakbondsbetoging werd in een slecht daglicht geplaatst. Op de Brusselse nieuwswebsite Bruzz verklaarde een woordvoerder van de lokale politie de dag nadien dat de charge van de hoofdcommissaris gebeurde om undercover agenten te beschermen.

In dezelfde lijn kunnen de verklaringen van Karel Van Eetveldt van Unizo worden gezien. Hij liet zich in mei vorig jaar ontvallen dat de door de vakbonden aangekondigde acties een 'oorlogsverklaring' waren, dat het ging over het 'gijzelen' van mensen, om 'daden van terroristen', dat de geplande acties 'gevaarlijk' waren, etc..

Men wil een schokkende gebeurtenis misbruiken om de vakbonden in een slecht daglicht te stellen

De zieke patient, de gewonde die niet kan verzorgd worden door de acties van de vakbonden is hier een voorbeeld van. Uiteraard vindt iedereen het terecht niet kunnen dat men moedwillig een ambulance de weg verspert.

Eind september 2016 publiceerde het Nieuwsblad een verzonnen artikel over een ambulance die tegengehouden werd door demonstranten.

In werkelijkheid gingen de demonstranten meteen opzij maar, was de straat te smal om de ambulance te laten passeren. Een steward verwees de ambulanciers naar een straat die parallel liep aan de geplande route. Na wat heisa op de sociale media, wijzigde de krant de bewoordingen van het artikel naar droogweg 'een ambulance kon niet passeren'.

Frame 2 : De vakbonden liegen constant.

In juni vorig jaar vond de MR er niets beters op dan advertenties te plaatsen in verschillende kranten om de 'desinformatie' die de vakbonden en oppositiepartijen over het regeringsbeleid verspreidden te counteren. Ook CD&V verklaarde hierop dat ze 'actie' zou ondernemen tegen de zogenaamde 'desinformatie'. Charles Michel vond er zelfs niets beters op dan de term 'radicalisme syndicale' in de mond te nemen.. een overduidelijke manier om vakbondsacties gelijk te stellen aan acties van 'radicalen'.

Nog deze maand vond John Rasking, redacteur van De Standaard, er niets beters op dan onder de titel 'Volksbedrog' het ABVV te verwijten desinformatie te verspreiden over een maatregel van de regering waardoor deeltijdse werknemers minder uren als overuren kunnen laten tellen.

Frame 3: De mensen zijn tegen de vakbonden en hun acties .

Qua leugens en het moedwillig onjuist voorstellen van zaken, kan er ook verwezen worden naar politici van de meerderheidspartijen. Niet alleen is er het N-VA kamerlid Peter Dedecker dat op zijn website een vervalste persfoto van manifesterende Arco-geduceerden gebruikt (vervalst door het op een protestbord vervangen van de 'Belfius' door 'ACV-ACW'). Hij wil doen uitschijnen dat de mensen protesteren tegen hun eigen vakbond.

Het op alle mogelijke manieren in een slecht daglicht plaatsen van stakers, is al enkele jaren aan de gang. Naar aanleiding van de betoging van de zorgsector vorige maand, reageerde een Antwerpse

N-VA-schepen verbolgen over het feit dat ook kinderverzorgers van de Antwerpse stadscreches het werk hadden neergelegd en zo '*honderden en honderden ouders voor het blok hadden gezet*'.

En dit terwijl die kinderverzorgers zelfs ambtenaar zijn en volgens haar heel wat meer privileges hebben dan de andere werknemers in de sector.

Bij elke spoorstaking vindt men mensen op de lege perrons die hun grieven kunnen uiten omdat ze geen trein of bus hebben.

Frame 4 : De vakbonden krijgen veel te veel voordelen.

Rechtse politieke partijen klagen aan dat voor nationale vakbondsbetogingen de NMBS speciale tickets voorziet. Iets wat volgens hen helemaal niet kan. Los van het feit dat net door die speciale tickets, door het promoten van het gebruik van de trein om naar de betoging te gaan, de NMBS minstens 250.000 euro verdient aan zo'n betoging.

Het rijk worden van de vakbonden via het betalen van de werkloosheidsuitkeringen werd gelanceerd. Gelukkig heeft men dit op het TV-Journaal vakkundig kunnen weerleggen. Maar het blijft hangen.

Overtuigde vakbondsmilitanten en sociale actievoerders worden geïntimideerd.

In januari vorig jaar verstuurde ACV West-Vlaanderen valse aanslagbiljetten met het telefoonnummer van het kabinet van de premier erop als ludieke actie om de factuurregering aan te klagen.

Volgens een artikel in het Nieuwsblad belden een 50-tal verontruste mensen naar het nummer.

Hierop besloot de 1ste Minister om de aanslagbiljetten over te maken aan het parket.

Maart 2016 werd de woordvoerder voor de Afghaanse sans-papiers, Hamed Karimi, aangehouden. Hij werd op een vlucht naar Afghanistan gezet.

Heel recent werden tijdens een manifestatie van sans-papiers in Elsene 31 mensen gearresteerd.

Het ongelooflijk misprijzen voor het recht om te betogen, het recht om gehoord te worden, is extreem verontrustend.

In 2016 werd ACOD-Spoor door de spoorwegpolitie verzocht een lijst over te maken van alle werknemers die een stakersvergoeding hadden ontvangen voor een staking in oktober 2015. Dit in het kader van een onderzoek naar vermeende vernieling van spooormateriaal. Logischerwijze werd hier door onze kameraden niet op ingegaan.

Eind september, begin oktober vorig jaar, werden verscheidene vakbondsleden van zowel het ABVV als het ACV verhoord door de terrorismesectie (!) van de Luikse politie. Dit verhoor ging terug op een vakbondsactie in 2012. Arcelor Mittal had aangekondigd dat het haar bedoeling was om de warme lijn te sluiten, waardoor honderden werknemers hun baan zouden verliezen. Tijdens de vakbondsactie werden vanuit een opslagplaats in open lucht ongeveer 20 staalrollen (elk met een gewicht van enkele tonnen) van het bedrijf in de plaatselijke rivier gerold. De terrorismesectie wenste te weten te komen welke personen dit gedaan hadden.

Begin oktober vorig jaar, tijdens een nationale actiedag, hielden Antwerpse dokwerkers een kleine optocht en deelden ze flyers uit. Politiediensten waren massaal aanwezig en namen ostentatief foto's van elke deelnemer. Heel intimiderend, wat natuurlijk de bedoeling was.

Wat het stakingsrecht betreft, heeft de regering enkele corporatistische vakbonden uitgesloten van de overlegprocedures inzake collectieve conflicten. Namelijk het Autonoom Syndicaat Treinbestuurders en de Onafhankelijke Vakbond voor het Spoorpersoneel. Dit komt er de facto op neer dat als deze vakbonden een staking uitroepen, ze blootgesteld worden aan sancties.

Niettegenstaande we die corporatistische vakbonden niet echt een warm hart toedragen beschouwen we dit als een inperking van het stakingsrecht.

Dat de ene actievoerder de andere niet is, bleek ook overduidelijk in april vorig jaar. Toen werkgeversorganisaties en zelfstandigen uit de transportsector protesteerden tegen de invoering van een kilometerheffing en snelwegen en industrieterreinen blokkeerden. Bizar genoeg kregen ze in de pers geen storm van kritiek over zich heen. De kers op de taart was de oproep van een parlementslid van MR aan de truckers en transportbedrijven om 'door te gaan tot de finish'!

In juni vorig jaar werd een stakingspiket voor het busdepot in Verviers verwijderd door de politiediensten. In mei vorig jaar werden soldaten ingezet als stakingsbrekers tijdens een staking van cipers in Vorst, Sint-Gillis en Lantin.

De hoofdvogel werd afgeschoten door – het zal geen verrassing zijn – N-VA.

Op 27 mei plaatste N-VA op haar Instagram-account een foto van een treinstation met de tekst (en wat volgt is een letterlijk citaat): *“We moeten de macht van deze vakbondsterroristen dringend inperken. Weer een wilde staking bij het spoor. Geraakte jij vanmorgen op je bestemming?”*

Door veelvuldig te reageren en zonder nuances, denken meer en meer mensen dat onze acties crimineel zijn. Op de duur wordt het gezien als een maatschappelijk probleem en wordt de roep om ons strafrechtelijk tegen te houden heel groot. Men maakt de geesten rijp voor nieuwe wetgeving tegen sociale actie. Of erger nog: men gaat op een bepaald moment een actie misbruiken om ons definitief het zwijgen op te leggen.

Het bewust, moedwillig creëren van een maatschappij waarin elke tegenstem verdacht gemaakt wordt, waarin elke vorm van sociale actie geassocieerd wordt met criminaliteit is een democratie onwaardig en getuigt van autoritaire drang.

De herhaalde oproepen om een wettelijk kader te creëren voor het uitroepen van een noodtoestand, het zo veel als mogelijk proberen om politiediensten te vrijwaren van rechterlijke controle (bvb. het streven om verdachten tot 72u vast te houden zonder aanhoudingsbevel), om te straffen zonder rechterlijke tussenkomst (de gemeentelijke administratieve sancties): het zijn allemaal zaken die een syndicalist doen huiveren.

Zolang de verschillende vakbonden en de verschillende vakbondscentrales elkaar steunen en samenwerken met de bredere sociale beweging staan we sterk. Indien we verdeeld zijn, zal men vroeg of laat toeslaan. Net zoals bij Scargill, de leider van de Engelse mijnwerkersvakbond, als onder de tijd van Reagan. Deze laatste kon in 1981 11.000 verkeersleiders ontslaan en hun vakbond onwettig verklaren. Dit omdat de andere vakbonden zich tegen de staking van de verkeersleiders hadden uitgesproken.

Ik haalde eerder al aan dat acties van spoorwegarbeiders minder en minder populair zijn. Zij worden voorgesteld als werknemers met allerlei voordelen op gebied van werkzekerheid; pensioenen; loonbarema's enz. Zij worden voorgesteld als regelmatige gijzelnemers van tienduizenden reizigers. Men wil graag de geesten rijp maken voor een verplichte minimumdienstverlening en/of voor het afschaffen van spoorwegacties.

We weten als vakbond dat het moeilijke tijden zijn, maar putten onze kracht onze verbondenheid en uit de vele initiatieven, acties en successen (verzet tegen de Oosterweelverbinding, verzet tegen Uplace, de Klimaatzaak, Hart boven Hard en het groeiende verzet tegen de fiscale onrechtvaardigheid). Deze geven blijk van een universeel streven naar rechtvaardigheid en naar een daadwerkelijke sociale toekomst.

Samen sterk.

Actie loont.